

Тенденції розвитку та сучасний стан зовнішньоекономічної діяльності в Україні

Віктор Терехов

*д.е.н., професор, професор кафедри управлінських технологій,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: victorT@krok.edu.ua,
ORCID: 0000-0003-3400-6833/*

Актуальність дослідження. Зовнішньоекономічна діяльність є головним стабілізуючим чинником розвитку вітчизняної економіки. Особливого значення вона набуває на етапі незворотності та активізації інтеграційних процесів України у міжнародне співтовариство, що характеризується високою динамічністю показників зовнішнього середовища, водночас певним рівнем нестабільності для українських підприємств внаслідок структурних диспропорцій, кризових явищ і перманентного перерозподілу важелів розвитку світових ринків.

Об'єкт дослідження. Визначення збалансованих потреб та напрямків раціонального використання залучених ресурсів.

Предмет дослідження. Визначення специфіки запровадження різних форм виходу на зовнішні ринки.

Мета дослідження. Визначення основних напрямків щодо забезпечення економічної спроможності України відновити можливості повоєнного періоду стійкості розвитку зовнішньоекономічних контрактів та входження до міжнародної євроатлантичної інтеграції.

Інформаційна база дослідження. В процесі написання використовувався комплекс організаційних, технічних та інформаційних засобів, спрямованих на підвищення ефективності управління зовнішньоекономічною діяльністю.

Методологія дослідження. Для збору інформації щодо методів активізації зовнішньоекономічної діяльності використовувались статистичні данні, літературні, описи мас-медіа, міжнародних оглядів, виступів економічних експертів. Аналіз зібраної інформації здійснювався з використанням методів порівняльного та системного аналізу, а для узагальнення інформації використовувався метод синтезу.

Етапи та результати дослідження.

Серед загальних факторів, що на фоні війни в центрі Європи на території України, впливають на формування показників експорту, слід виділити такі:

- зміни у життєдіяльності багатьох держав, в попередні два роки через пандемію Covid-19(посилено роль державного управління у надзвичайних умовах; запроваджено санітарно-епідеміологічні заходи; встановлено обмеження пересування громадян та їх трудової діяльності; введено дистанційні форми освіти та праці);

- зниження ділової активності промислових підприємств та скорочення виробництва в усіх країнах, що призвело до глобального зменшення попиту та, як наслідок, падіння цін на світових товарних ринках; сировинна спрямованість

українського експорту та суттєва залежність вітчизняних підприємств від зовнішнього ринку збуту, враховуючи існуючу волатильність кон'юнктури світових ринків, що обумовлює залежність обсягу надходження валютних ресурсів від зовнішніх цінових коливань.

Специфічними для України факторами на фоні розгорнутої повномасштабної війни РФ стали:

- падіння на 45 відсотків ВВП через неможливість повноцінного товаровиробництва;
- неможливість повноцінного товарного обміну, в першу чергу експорту, через блокування портів (металопрокат на сході, зернових – з боку заблокованих портів чорноморського регіону, мінування ворогом його акваторії).

На початок року Україна продовжувала відставати в розвитку з точки зору продуктивності праці, енергоефективності, доданої вартості в промисловості та в сільському господарстві. Причинами такої стагнації є відсутність інвестицій, поступова зношеність та відсутність модернізації обладнання, повільні темпи запозичення та розвитку передових технологій та інновацій у виробництві.

В цих умовах відправною точкою під час прийняття послідовних рішень щодо зовнішньоекономічної стратегії має стати проведення комплексного аудиту національної економіки у післявоєнний період.

Стратегія повинна визначати довгострокову економічну візію, принципи і цінності, “червоні лінії” (неприпустимі напрями руху), ключові напрями (вектори) економічного розвитку, а також основні завдання державної економічної політики та цільові індикатори.

Зокрема, Україна прагне стати впливовим учасником міжнародних економічних відносин, надійним економічним партнер у світі, завдяки реалізації наступних цілей:

- забезпечення взаємовигідної торгівлі з країнами світу та досягнення розширеного доступу до зовнішніх ринків;
- підвищення конкурентоспроможності українських товарів та послуг, створення позитивного іміджу країни та забезпечення присутності українських виробників на міжнародних ринках;
- модернізація прикордонної інфраструктури та забезпечення ефективного митного регулювання;
- впровадження збалансованої імпортової політики з комплексною оцінкою потенційного впливу, яка стимулюватиме переважно інвестиційний, а не споживчий імпорт.

Досягнення стратегічних цілей дасть змогу збільшити обсяги українського експорту та розширити його географічну структуру шляхом:

- поглиблення торговельної співпраці з ЄС;
- виходу на ключові ринки Азії, Африки та Латинської Америки;
- підтримки та просування українського експорту у світі;
- вирішення питання асиметричності торговельних угод;
- спрощення проходження митних процедур на українському митному кор-

доні;

- захисту виробничого та експортного потенціалу національних виробників;
- збереження доступу українських товарів на зовнішні ринки.

Таким чином, проведені дослідження показали і визначили, що менеджмент має сконцентрувати увагу на двох напрямках зовнішньоекономічної діяльності: пристосування до зовнішніх економічних шоків та використання нових переваг, пов'язаних з просуванням України до ЄС, створення регіонального спільного ринку, нові іноземні технології, політика Міжнародного валютного фонду.

Ключові слова: глобалізація; зовнішньоекономічна стратегія; євроатлантична інтеграція; аналіз міжнародного середовища; світова організація торгівлі; експорт.

Список використаних джерел

1. В.Рокоча, Б.Одягайло, В.Терехов, С.Філатов. Посередницька діяльність на світових товарних ринках. К. : Університет економіки та права «КРОК», 2020. с. 148.
2. В.Рокоча, Б.Одягайло, В.Терехов. Вступ до фаху «Міжнародні економічні відносини». К.: Університет економіки та права «КРОК», 2021. с. 189.
3. Прогноз розвитку світової економіки до 2030. Український інститут майбутнього. URL: <https://strategy.uifuture.org/prognoz-rozvitku-sv%D1%96tovo-i-om%D1%96ki-do-2030e.html> (дата звернення: 20.04.2022).
4. Звіт про фінансову стабільність // Національний банк України.//Електронний ресурс.